

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОЛОГІЇ МОРЯ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Декан Факультету економіки і екології моря
Вячеслав ІВАТА

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування
та фондовий ринок»
освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

рівень вищої освіти: другий (магістерський)

тип дисципліни: обов'язкова

мова викладання: українська

Миколаїв - 2026

Наскрізна програма практики для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
«02» 06 2026 року. – 25 с.

Розробники: Рогов Г.К., професор кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, д-р. екон. наук.; Кривоплясова І. В., завідувачка навчально-методичним кабінетом.

Проект наскрізної програми практики узгоджено з гарантом освітньої програми:

Гарант освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування»
д.е.н., професор _____ Георгій РОГОВ

Проект наскрізної програми практики розглянуто на засіданні кафедри фінансів і бухгалтерського обліку

Протокол № 6 від «04» 06 2026 р.

В.о. зав. кафедри к.е.н., доцентка

_____ Наталія ДАНИК

Проект наскрізної програми практики розглянуто методичною радою Факультету економіки і екології моря

Протокол № 6 від «12» 06 2026 р.

Голова к.е.н., доцент

_____ Вячеслав ІВАТА

© НУК, 2026 рік

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	4
1. ВИДИ ПРАКТИК	6
2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИК	6
2.1. Передкваліфікаційна практика	6
2.2. Науково-педагогічна практика	10
2.3. Тренінг-курс методики викладання фінансів, банківської справи та страхування	13
2.4. Тренінг-курс з фінансового контролінгу	15
2.5. Тренінг-курс с фіскального менеджменту	17
3. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ	24

Анотація

Організація практики здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» має на меті забезпечення високого рівня конкурентоздатності випускників на ринку праці, їх професійної адаптації та успішного кар'єрного зростання на основі застосування компетентісно-орієнтованого підходу до формування знань та професійних навичок у процесі навчання. Наскрізна програма практики є основним навчально-методичним документом, в якому визначаються види практик, їх взаємозв'язок, послідовність проведення, тривалість, мета та завдання, короткий зміст та заходи контролю.

Ключові слова: передкваліфікаційна практика, науково-педагогічна практика, тренінг-курси, фахові компетентності .

Abstract

The internship program for second-level (master's) students in the specialty D2 "Finance, Banking, Insurance and Stock Market" aims to ensure graduates are highly competitive in the labor market, adapt professionally, and grow in their careers through a competency-based approach to knowledge and professional development.

The comprehensive internship program is the main educational and methodological document defining the types of internships, their relationships, sequence, duration, purpose and objectives, summary, and monitoring measures.

Keywords: pre-qualification internship, scientific and pedagogical internship, training courses, professional competencies.

ВСТУП

Метою наскрізної організації практики здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» у Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова є забезпечення високого рівня конкурентоздатності випускників на ринку праці, їх професійної адаптації та успішного кар'єрного зростання на основі застосування компетентісно-орієнтованого підходу до формування знань та професійних навичок у процесі навчання. Система наскрізної практичної підготовки магістрантів побудована на принципах безперервності та послідовності та охоплює увесь цикл, передбачений графіком навчального процесу. Вона включає тренінг-курси з фінансового контролінгу, фінансового менеджменту, методики викладання фінансів, банківської справи та страхування, передкваліфікаційну й науково-педагогічну практики.

Наскрізна програма практики є основним навчально-методичним документом, в якому визначаються види практик, послідовність їх проведення, тривалість, мета та завдання, короткий зміст та заходи контролю. Вона розроблена відповідно до навчального плану підготовки магістра, ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування», «Положення про організацію та проведення практики здобувачів вищої освіти Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова», затвердженого Вченою радою НУК 28.03.2025 р. (протокол №3).

Програма забезпечує взаємозв'язок усіх видів практик та набуття здобувачами другого (магістерського) рівня спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» компетентностей, передбачених відповідним стандартом фахової вищої освіти та освітньою програмою «Фінанси, банківська справа та страхування»

1. ВИДИ ПРАКТИК

Види практик, які проходять здобувачі вищої освіти згідно навчального плану підготовки магістра зі спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» за освітньою програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» та їх обсяг (табл. 1.1).

Таблиця 1.1.

Види практик, обсяг та терміни проходження

Вид та назва практики	Курс / семестр	Тривалість практики		
		тижнів	кредитів	годин
Передкваліфікаційна практика	2 / 3	4	4	120
Науково-педагогічна практика	2 / 3	4	4	120
Тренінг-курс методика викладання фінансів, банківської справи та страхування	2 / 3	3	3	90
Тренінг-курс з фінансового контролінгу	2 / 3	3	3	90
Тренінг-курс з фіскального менеджменту	2 / 3	3	3	90

Таблиця 1.2.

Логічний зв'язок практик та тренінгових курсів

Науково-педагогічна практика	Тренінг-курс методика викладання фінансів, банківської справи та страхування
Передкваліфікаційна практика	Тренінг-курс з фінансового контролінгу Тренінг-курс з фіскального менеджменту

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИК

2.1. Передкваліфікаційна практика

Метою передкваліфікаційної практики є закріплення теоретичних знань, які були отримані в процесі навчання, формування у здобувача вищої освіти професійного вміння приймати самостійні професійні рішення у певних виробничих умовах, оволодіння сучасними методами, формами організації праці на різних ділянках і рівнях фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

Завдання практики:

- ознайомитися з організацією фінансової роботи на базах практики;
- ознайомитися із структурою підприємства (установи);
- вивчити установчі документи та ознайомитися з положеннями про відділи, посадовими інструкціями, взаємовідносинами між структурними підрозділами, технологією управління фінансовими ресурсами на базі практики;
- навчитися аналізувати та формулювати висновки про ефективність діяльності підприємства (установи), прогнозувати фінансові результати, планувати заходи та приймати управлінські рішення щодо поліпшення фінансового стану підприємства (установи).

Виконання завдань програми передкваліфікаційної практики передбачає оволодіння здобувачами вищої освіти наступних **компетентностей**:

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії

СКЗ. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК10. Здатність прийняття креативних професійних рішень у царині міжнародних фінансових операцій на основі використання можливостей розвитку корпоративних фінансів, які надають міжнародний рух капіталів та інтеграція України в міжнародний фінансовий простір

Виконання завдань програми передкваліфікаційної практики передбачає здатність продемонструвати здобувачами вищої освіти наступні **програмні результати навчання**:

ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР04. Відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

ПР12. Обґрунтовувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ПР13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

ПР14. Використовувати методологію міжнародних фінансових розрахунків у фінансовій діяльності підприємств.

Бази передкваліфікаційної практики: сучасні підприємства різних форм власності, банківські і небанківські фінансово-кредитні установи, страхові компанії, з якими завчасно укладені договори та науково-дослідна лабораторія «Фінансові проблеми корпоративного сталого розвитку» кафедри фінансів.

Для дистанційного проходження виробничої практики за певних умов (карантин, умови військового стану, інші надзвичайні ситуації) використовуються різні технічні засоби комунікації, методичні матеріали для самостійної роботи здобувачів на платформі Moodle. Звіт з практики подається в електронному вигляді на e-mail, Viber або інші за платформи комунікації керівнику практики, захист звітів відбувається на он-лайн занятті

ЗМІСТ ПЕРЕДКВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ПРАКТИКИ

Практика на підприємстві чи іншій організації

У період проходження передкваліфікаційної практики необхідно:

- ознайомитись з історією виникнення та розвитку підприємства, Статутом, іншими юридичними документами;
- ознайомитись з організаційною та виробничою структурою підприємства;
- ознайомитись зі складом та структурою необоротних активів підприємства,
- здійснити аналіз основних показників стану й ефективності використання основних виробничих фондів;
- ознайомитись зі складом та структурою оборотних активів підприємства;
- розрахувати та проаналізувати показники стану та ефективності використання

оборотних коштів на підприємстві;

- проаналізувати склад і структуру витрат підприємства;
- проаналізувати та охарактеризувати види доходів підприємства;
- ознайомитися із структурою капіталу підприємства, власними джерелами

формування капіталу, позичковими коштами;

- провести аналіз фінансового стану підприємства: розрахувати показники оцінки фінансового стану підприємства, здійснити аналіз майна і основного капіталу, аналіз оборотного капіталу, оцінку формування прибутку, аналіз розподілу і використання прибутку, аналіз ліквідності (платоспроможності) підприємства, аналіз кредитоспроможності, аналіз фінансової стійкості, аналіз показників рентабельності;

- запропонувати заходи щодо покращення фінансового стану підприємства.

Практика у банківських установах

У період проходження передкваліфікаційної практики необхідно:

- ознайомитись з історією та розвитком банку, його стратегічними цілями;

- проаналізувати структуру основних послуг, які має право надавати банк та які фактично надаються банком;

- охарактеризувати управлінську та організаційну структуру банку;

- ознайомитись з порядком відкриття, ведення та закриття поточних рахунків у національній та іноземній валютах, з документами необхідними для цього;

- ознайомитись з основними формами безготівкових розрахунків, що застосовуються в банку, та охарактеризувати порядок здійснення розрахунків ними, вимогами до оформлення розрахункових документів та порядком приймання документів банком;

- ознайомитись з видами платіжних систем, з якими працює банк;

- ознайомитись з організацією розрахунків з використанням банківських платіжних карток, тарифами банку за проведення операцій з платіжними картками;

- охарактеризувати касові операції, види і порядок оформлення касових документів, тарифи банку на касове обслуговування;

- ознайомитись з конверсійними та обмінними операціями з іноземною валютою та порядок їх оформлення;

- ознайомитись з депозитними продуктами банку та процентними ставками за депозитами в національній та іноземній валютах порівняно з іншими банками;

- ознайомитись з порядком відкриття та ведення депозитних рахунків та необхідними документами для їх відкриття;

- ознайомитись з видами кредитів, що надає банк, структурою кредитного портфелю, процентними ставками за кредитами банку та з нормативними документами, що регулюють здійснення кредитних операцій в банку;

- ознайомитись з порядком видачі кредитів юридичним особам, та необхідними для цього документами, методикою оцінки фінансового стану позичальника для прийняття рішення про їх кредитування;

- ознайомитись з формуванням доходів, витрат та прибутку банку;

- здійснити аналіз і оцінку фінансового стану комерційного банку: аналіз фінансовою стійкості, аналіз ділової активності, аналіз ліквідності, аналіз ефективності управління.

Он-лайн практика у ПАТ КБ «ПриватБанк»

Он-лайн практика здобувачів вищої освіти в банках сприяє підвищенню фінансової освіти на основі використання сучасних інформаційних технологій, а похідне

зростання конкурентоспроможності випускників закладів вищої освіти поліпшить можливість їх працевлаштування.

Тому здобувачі вищої освіти можуть додатково пройти он-лайн практику у ПАТ КБ «ПриватБанк».

Он-лайн практика складається з 10 теоретичних і 5 практичних модулів, результати практики оцінюється загальною кількістю набраних балів в за 100-бальною шкалою. Після проходження практики видається сертифікат з зазначенням оцінки. Здобувачі вищої освіти, які отримали 90 балів та більше попадають у кадровий резерв компанії та мають переваги при працевлаштуванні серед інших кандидатів. Зареєструватися та пройти онлайн-практику можна на сайті practice.privatbank.ua.

Програма практики

1. Теоретична частина програми складається з 10 модулів:

Назва модуля	Кількість годин навчання
Про банк і співробітників	4
Клієнти. Маркетинг у банку.	4
Платіжні картки	4
Віддалений банкінг	4
Депозити та Копилка	4
Платежі клієнтів	4
Небанківські послуги та агентська мережа	4
Продукти для корпоративних клієнтів. Частина 1	4
Продукти для корпоративних клієнтів. Частина 2	4
Менеджмент у банку	4
Всього	40

2. Практична частина - виконання 5 операцій з фінансової культури:

- реєстрація в Приват24;
- переказ на карту ПриватБанку в Приват24 на будь-яку суму;
- оформлення послуги «Копилка» і підключення мінімум 1-єї умови накопичення;
- поповнення мобільного телефону в Приват24;
- відкриття карти для оплати в Інтернет через Приват24;
- практика на тренажерах по продуктах для корпоративних клієнтів. Результати студентів за підсумками програми оцінюються на основі Болонської системи освіти.

Результати виконання обов'язкової програми фіксуються в сертифікаті студента за підсумками онлайн-практики (із зазначенням кількості набраних балів і оцінки за практику).

Практика у страхових організаціях

У період проходження передкваліфікаційної практики необхідно:

- ознайомитись із структурою страхової компанії, органами управління, функціональними підрозділами страховика;
- ознайомитись з порядком створення та реєстрації страховика, нормативними актами, якими керуються страхові компанії.

- охарактеризувати та проаналізувати страхові послуги, що надаються страховою компанією;
- розглянути структуру й порядок формування власного капіталу страхової компанії;
- проаналізувати склад і структуру залучених коштів (страхових премій) страховиків;
- проаналізувати порядок формування і розміщення страхових резервів страховика.
- провести аналіз грошових надходжень від фінансової та інвестиційної діяльності страховика.
- ознайомитись з формами фінансової звітності;
- здійснити загальну оцінку фінансового стану страховика;
- ознайомитись з системою оплати праці працівників страхової компанії;
- ознайомитись з порядком і правилами проведення різних видів страхування;
- ознайомитись з порядком оформлення пакету документів у разі настання страхового випадку та виплати страхового відшкодування.

2.2. Науково-педагогічна практика

Метою науково-педагогічної практики є набуття здобувачами досвіду самостійної науково-дослідної роботи та опрацювання методів її проведення, формування вмінь і навичок опрацювання наукових і інформаційних джерел, поглиблення та закріплення знань, здобутих в процесі теоретичної підготовки та подальший розвиток професійно-педагогічних компетентностей, необхідних для викладацької діяльності у навчальних закладах.

Результатом науково-педагогічної практики має стати формування наукової складової кваліфікаційної (магістерської) роботи та отримання досвіду педагогічної діяльності.

Наукова складова науково-педагогічної практики спрямована на засвоєння здобувачем методики проведення всіх етапів науково-дослідних робіт – від постановки завдань дослідження до апробації його результатів. Вона призначена для:

- формування у студентів компетенції ведення самостійної наукової роботи та дослідження;
- набуття досвіду організації самостійної наукової роботи;
- використання методів наукового пізнання;
- систематизації, поглиблення та закріплення професійних знань;
- формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел;
- застосування знань інноваційного характеру для вирішення проблемних питань з фінансів, банківської справи і страхування;

Завданнями наукової складової практики є:

- аналіз літературних джерел за обраною науковою проблемою, пов'язаною з темою кваліфікаційної роботи;
- визначення стану розробки питань обраної наукової проблеми у вітчизняній та іноземній літературі;
- визначення структури та основних завдань магістерського дослідження;
- оволодіння методикою обробки та аналізу статистичних даних;
- апробація основних теоретичних та практичних рекомендацій кваліфікаційної роботи (у формі виступів на конференціях, написанні наукових статей тощо).

Наукова складова науково-педагогічної практики має відповідати напряму наукових досліджень студента. Під час науково-педагогічної практики надається можливість

використати нові методи та отримати необхідні результати досліджень, що їх проводить студент при написанні кваліфікаційної роботи.

Завданнями педагогічної складової практики є:

- формування цілісного уявлення про зміст навчальної, навчально-методичної, науково-методичної та виховної роботи у закладах вищої освіти;
- формування професійних компетентностей у плануванні та організації навчально-методичної роботи викладача;
- набуття практичного досвіду педагогічної діяльності.

В процесі проходження науково-педагогічної практики у студентів формуються наступні компетентності:

ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

СК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

СК2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

СК6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Проходження науково-педагогічної практики передбачає формування та розвиток у студентів **наступних програмних результатів навчання:**

ПР01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПР02. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

Бази практики: науково-дослідна лабораторія «Фінансові проблеми корпоративного сталого розвитку».

Під час проходження науково-педагогічної практики здобувач вищої освіти повинен:

1. Проаналізувати теоретичні джерела (у тому числі монографії, наукові статті, автореферати дисертацій) за темою кваліфікаційної (магістерської) роботи.

2. Визначити стан розробки з питань обраної наукової проблеми у вітчизняній та іноземній науковій літературі.

3. Визначити структуру магістерського дослідження.

4. Зібрати і систематизувати аналітичний матеріал (насамперед – статистичні дані) щодо сфери діяльності (галузі), в якій діє об'єкт дослідження.

5. Оволодіти методикою обробки та аналізу статистичних даних;

6. З'ясувати стан, проблеми і перспективи розвитку сфери функціонування об'єкта дослідження кваліфікаційної роботи.

7. Здійснити апробацію основних теоретичних та практичних аспектів дослідження (у формі публікації наукової статті, тез конференцій, а також виступів на конференціях чи круглих столах, семінарах тощо).

8. Обговорити з провідними викладачами кафедри особливості освітнього процесу, засвоїти інноваційні прийоми та методи навчання.

9. Підготувати та провести навчальне заняття (лекцію, семінарське або практичне заняття) для студентів університету або інших навчальних закладів за планом профорієнтаційної роботи кафедри фінансів НУК. Рекомендується використовувати плани занять і презентації розроблені та апробовані під час проведення тренінг-курсу «Методика викладання фінансів, банківської справи та страхування».

10. Відвідати заняття, які проводять інші практиканти з наступним обговоренням.

11. Проаналізувати освітньо-професійні програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю та робочі програми навчальних дисциплін на предмет напрямків їх удосконалення, прийняти участь у відповідному анкетуванні та надати пропозиції (за наявності).

12. Підготувати і оформити належним чином звіт про проходження науково-педагогічної практики у визначені терміни подати його на кафедру на рецензування керівнику.

Орієнтовний тематичний план науково-педагогічної практики

№ з/п	Вид виконуваних робіт за програмою науково-педагогічної практики	Орієнтовний розподіл кількості годин/днів, %
1	2	3
	Розробка індивідуального графіку проходження науково-педагогічної практики. Узгодження його з науковим керівником кваліфікаційної роботи та керівником науково-педагогічної практики від кафедри	5
	Формулювання наукової новизни, практичної цінності, предмету, об'єкту, мети та змісту кваліфікаційної роботи, узгодження їх з науковим керівником кваліфікаційної роботи.	5
	Збирання необхідної статистичної та іншої аналітичної інформації про об'єкт дослідження	5
	Опрацювання аналітичних даних, виконання необхідних розрахунків, складання аналітичних таблиць, схем, графіків тощо. Застосування комп'ютерних технологій при обробці інформації	15
	Обґрунтування висновків та пропозицій за результатами дослідження	10
	Підготовка тексту доповіді (виступу) для участі у науковій конференції за обраною проблематикою	10
	Участь у науковій конференції (обов'язкова)	5
	Підготовка наукової статті за обраним напрямом досліджень (друк статті бажаний)	15
	Підготовка та проведення навчального заняття (лекції, семінарського або практичного заняття)	10

№ з/п	Вид виконуваних робіт за програмою науково-педагогічної практики	Орієнтовний розподіл кількості годин/днів, %
.	Участь у роботі кафедри (засвоєння інноваційних прийомів та методів навчання, виконання функцій помічника куратора на молодших курсах, відвідування занять, які проводять інші практиканти з наступним обговоренням тощо).	5
.	Оформлення звіту про проходження науково-педагогічної практики	15

ТРЕНІНГ-КУРСИ

Тренінговий курс складається з аудиторної роботи (1/3 від загальної кількості кредитів) та самостійної роботи магістрантів (2/3 від загальної кількості кредитів). Місце проведення – науково-дослідна лабораторія «Фінансові проблеми корпоративного сталого розвитку». Методичне забезпечення складається з процедур рольової, групової роботи, технологічних карт здійснення робочих операцій за спеціалізацією, пакетів типових документів тощо.

2.3. Тренінг-курс методика викладання фінансів, банківської справи та страхування

Мета – надання здобувачам вищої освіти базових знань та практичних навичок, потрібних для викладання дисциплін з фінансів, банківської справи та страхування у вищому навчальному закладі, для розробки відповідного методичного забезпечення та об'єктивного оцінювання результатів навчання.

Завдання - опанування студентами методології викладання фінансових дисциплін, вміннями формування міжпредметних зв'язків, фахових компетентностей та результатів навчання, розробки навчально-методичного забезпечення і системи оцінювання, розвиток педагогічної майстерності.

У результаті тренінг-курсу студент повинен оволодіти загальними і фаховими **компетентностями**:

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії

ЗК9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів

СК5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

Тренінг-курс передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти таких **програмних результатів навчання**:

ПР1 Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПР6 Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПР7 Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР13 Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

Програма тренінг-курсу

Теми тренінгу	Змістовні складові тренінгу	Тривалість, годин
1	2	3

1. Методика проведення тренінгу. Ознайомлення зі структурою тренінгу. Особливості тренінг-курсу з методики викладання фінансів, банківської справи та страхування. Порядок і методи проведення тренінгових занять і підготовки до них. Формування малих груп для проведення тренінгу. Огляд нормативно-методичних матеріалів, інформаційних і літературних джерел, рекомендованих для підготовки до тренінгових занять.	Вступна лекція, презентація, самостійна робота з нормативно-методичними матеріалами, інформаційними і літературними джерелами, рекомендованими для підготовки до тренінгових занять.	10
2. Методичні особливості створення навчальних планів і робочих програм. Тенденції та перспективи розвитку й удосконалення підготовки фахівців в умовах формування європейського освітнього простору. Реалізації положень Болонського процесу. Європейська система перезарахування кредитів – ECTS. Міжпредметні зв'язки. Формування компетентностей та програмних результатів навчання.	Тренінгове заняття з формування міжпредметних зв'язків, компетентностей та програмних результатів навчання з фінансових дисциплін. Самостійна робота з рекомендованою літературою.	10
3. Професіоналізм викладача фінансових дисциплін: фактори формування і критерії виміру. Методична майстерність викладача. Методика спілкування в процесі викладання фінансових дисциплін. Урахування особливостей аудиторії.	Тренінгове заняття з підготовки виступів перед різними аудиторіями та їх обговорення. Самостійна робота з рекомендованою літературою.	10
4. Методика підготовки і проведення теоретичних занять з фінансів, банківської справи та страхування. Майстерність професійно-педагогічного мовлення. Основи техніки саморегуляції в професійній діяльності викладача. Проблемна лекція. Контакт з аудиторією. Підготовка презентації.	Тренінгове заняття з підготовки учасниками міні-лекцій з фінансових дисциплін та їх обговорення. Самостійна робота з рекомендованою літературою.	10
5. Семінарські та практичні заняття з фінансів, банківської справи та страхування. Методика проведення занять з аналізу економічних ситуацій (кейс-метод). Дискусія як метод групового теоретичного навчання і практичного вирішення економічних проблем. Методика проведення «мозкового штурму». Ділові ігри та методика їх використання в процесі викладання фінансових дисциплін.	Тренінгове заняття з підготовки учасниками кейсу або ділової гри з фінансової дисципліни та їх обговорення. Самостійна робота з рекомендованою літературою.	10
6. Організація самостійної роботи в процесі вивчення фінансових дисциплін. Сутність, організація, контроль; основні функції самостійної роботи. Види самостійної роботи. Формування завдань для самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичних занять. Виконання контрольної	Тренінгове заняття з підготовки учасниками завдання для самостійної роботи з фінансової дисципліни та його обговорення. Самостійна робота з рекомендованою літературою.	10

роботи Недоліки в організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти.		
7. Організаційне та навчально-методичне забезпечення навчального процесу. Програмне та інформаційне забезпечення. Інтерактивні технології навчання. Методи дистанційного навчання.	Тренінгове заняття з підготовки учасниками пропозицій щодо формування навчально-методичного забезпечення фінансової дисципліни і обґрунтування платформи для дистанційного навчання. Самостійна робота з рекомендованою літературою.	10
8. Функції, вимоги і основні форми контролю у навчальному процесі. Діагностування й оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів вищої освіти. Різновиди контролю: модульний, тестовий, рейтингове оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.	Тренінгове заняття з підготовки учасниками тестів з фінансової дисципліни і пропозицій щодо методів оцінювання знань. Самостійна робота з рекомендованою літературою.	10
9. Система управління якістю підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Вимоги до якості навчального процесу. Унікальність освітньої програми. Студентоцентризований підхід.	Тренінгове заняття з підготовки учасниками пропозицій щодо розробки унікальної ОП за спеціальністю «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Самостійна робота з рекомендованою літературою.	10

2.4. Тренінг-курс з фінансового контролінгу

Мета тренінгу - розвиток у студентів сукупності професійно-орієнтованих компетентностей щодо побудови системи фінансового контролінгу на підприємстві.

Завдання тренінгу:

- освоєння теоретичних знань з фінансового контролінгу;
- опанування специфічної термінології;
- набуття навичок з практичного застосування прийомів та методів фінансового контролінгу;
- переведення отриманих знань в уміння та компетентності через проведення фінансової діагностики діяльності конкретного господарюючого суб'єкта;
- формування вмінь та навичок орієнтуватися у ситуаціях, пов'язаних з практикою фінансового контролінгу.

В результаті проведення тренінгу «Фінансовий контролінг» студенти повинні оволодіти загальними і фаховими **компетентностями**:

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Проведення тренінг-курсу передбачає формування та розвитку студентів наступних результатів навчання:

ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ПР12. Обґрунтовувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

Програма тренінг-курсу «Фінансовий контролінг» розроблена з врахуванням таких основних вимог щодо досягнення його ефективності:

- 1) тренінг має орієнтуватися на розв'язання конкретної проблеми;
- 2) методи тренінгу мають спрямовуватися на досягнення поставлених цілей;
- 3) результати, отримані під час тренінгу, можуть використовуватися при написанні випускної кваліфікаційної роботи.

Теми тренінгу	Змістовні складові тренінгу	Тривалість, годин
1	2	3
1. Методика проведення тренінгу Знайомство студентів з метою, завданнями та послідовністю їх виконання, переліком компетентностей, якими вони зможуть оволодіти після проходження тренінгу. Формування міні-груп, мета діяльності кожної з яких – проведення фінансової діагностики та розробка прогностичних рекомендацій щодо вдосконалення фінансової діяльності обраного підприємства та забезпечення його розвитку. Огляд нормативно-методичних матеріалів, інформаційних та літературних джерел, рекомендованих для виконання завдань тренінгу.	Вступна лекція, презентація, самостійна робота з нормативно-методичними матеріалами, інформаційними джерелами. Робота з офіційними інформаційними джерелами мережі Інтернет – базами даних щодо вибору підприємства. Формування інформаційної бази для проведення фінансової діагностики (комплекту фінансової звітності).	6

2. Засвоєння теоретичних знань (опанування специфічної термінології, прийомів та методів фінансового контролінгу) за темами: Основи фінансового контролінгу. Організація фінансового контролінгу на підприємстві. Основи стратегічного фінансового контролінгу. Методичний інструментарій оперативного фінансового контролінгу. Фінансовий контролінг у системі прийняття операційних управлінських рішень	Обзорні лекції за темами. Самостійна робота з рекомендованою літературою.	30
3. Фінансова діагностика стану підприємства	Тренінгове заняття з фінансової діагностики підприємства. Самостійна робота в міні-групах.	30
4. SWOT-аналіз підприємства	Тренінгове заняття зі SWOT-аналізу підприємства. Самостійна робота в міні-групах.	10
5. Розробка рекомендацій щодо вдосконалення діяльності підприємства та забезпечення його розвитку	Тренінгове заняття з розробки рекомендацій щодо вдосконалення діяльності підприємства. Самостійна робота в міні-групах	10
6. Презентація та обмін отриманими результатами між міні-групами. Презентація результатів тренінгу, підбиття підсумків та завершення роботи	Тренінгове заняття з презентації результатів тренінгу міні-групами.	4

2.5. Тренінг з фіскального менеджменту

Мета тренінгу - сформувати у студентів системне розуміння архітектури фіскальної системи держави та розвинути прикладні компетентності у сфері управління публічними фінансами: від бюджетного планування і податкового адміністрування до управління державним боргом і фінансового контролю, з урахуванням сучасних викликів, зокрема функціонування фіскального механізму в умовах воєнного стану та економічної нестабільності.

Основними завданнями тренінгу є:

- сформувати навички макроекономічного прогнозування та середньострокового бюджетного планування на основі Бюджетної декларації;
- опанувати механізми податкового адміністрування, управління податковим боргом та фіскального моніторингу суб'єктів господарювання;
- вивчити практично програмно-цільовий метод управління видатками бюджету та технології казначейського обслуговування, зокрема функціонування Єдиного казначейського рахунку;
- дослідити кейс-методом стратегії управління державним і гарантованим державою боргом, інструменти запозичень та механізми реструктуризації боргу;
- проаналізувати систему фіскального менеджменту на рівні місцевого самоврядування, включаючи фінансову децентралізацію та управління бюджетами

територіальних громад;

- вивчити інструменти антикризової фінансової політики та особливості фінансового регулювання в умовах воєнного стану;
- опанувати систему державного фінансового контролю та аудиту, зрозуміти повноваження Рахункової палати, Держаудитслужби та механізми внутрішнього контролю в публічному секторі;

В результаті проведення тренінгу з фінансового менеджменту студенти повинні оволодіти загальними і фаховими компетентностями.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Проведення тренінг-курсу передбачає формування та розвиток у студентів наступних результатів навчання:

ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР06. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПР10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

Програма тренінг-курсу з фінансового менеджменту розроблена з врахуванням таких основних вимог щодо досягнення його ефективності:

- 4) тренінг має орієнтуватися на розв'язання конкретної проблеми;
- 5) методи тренінгу мають спрямовуватися на досягнення поставлених цілей;
- 6) результати, отримані під час тренінгу, можуть використовуватися при написанні випускної кваліфікаційної роботи.

Теми тренінгу	Змістовні складові тренінгу	Тривалість, годин
1	2	3
Тема 1. Сутність, завдання та архітектура фінансового менеджменту Предмет і об'єкт фінансового менеджменту. Держава як суб'єкт фінансового управління. Інституційне забезпечення (Міністерство фінансів, Державна податкова служба, Державна казначейська служба України)	Вступна лекція, презентація, самостійна робота з нормативно-правовими та методичними матеріалами. Опрацювання Положення про Міністерство фінансів України, нормативних документів щодо повноважень Державної податкової служби та Державної казначейської служби України. Визначення предмету та об'єкту фінансового менеджменту, ролі держави як суб'єкта фінансового управління. Робота з офіційними	5

	інформаційними джерелами мережі Інтернет — сайтами Міністерства фінансів, ДПС, ДКСУ. Формування інформаційної бази для подальшого аналізу фіскальної системи України	
Тема 2. Система фіскального прогнозування та планування Методологія макроекономічного прогнозування. Середньострокове бюджетне планування (Бюджетна декларація). Моделювання податкових надходжень і видатків держави.	Практичні завдання у міні-групах. Опрацювання відповідних розділів Бюджетного кодексу України, зокрема положень щодо бюджетного процесу та середньострокового планування. Робота з офіційними документами — Бюджетною декларацією та прогнозом державного бюджету на відповідний період. Аналіз динаміки податкових надходжень і структури видатків державного бюджету України на основі даних Міністерства фінансів та Державної казначейської служби. Побудова найпростіших прогнозних моделей податкових надходжень з використанням макроекономічних показників. Формування аналітичних висновків щодо збалансованості бюджетної політики держави.	10
Тема 3. Податковий менеджмент та адміністрування доходів бюджету Адміністрування податків, зборів та митних платежів. Управління податковим боргом та податковими ризиками. Фіскальний моніторинг суб'єктів господарювання.	Аналіз у групах структури податкових надходжень державного бюджету України за даними Державної податкової служби та Міністерства фінансів. Розгляд реальних кейсів з управління податковим боргом та оцінки податкових ризиків. Опрацювання механізмів фіскального моніторингу суб'єктів господарювання, зокрема системи електронного адміністрування ПДВ та	10

	реєстру платників податків. Робота з офіційними інформаційними ресурсами ДПС України. Формування аналітичних висновків щодо ефективності податкового адміністрування в Україні.	
Тема 4. Менеджмент видатків бюджету та казначейське обслуговування Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі. Казначейська система виконання бюджетів за доходами та видатками. Єдиний казначейський рахунок (ЄКР).	Аналіз структури бюджетних програм, паспортів бюджетних програм та показників їх виконання на основі даних Міністерства фінансів і Державної казначейської служби України. Розгляд механізму відкриття та функціонування Єдиного казначейського рахунку, порядку проведення видатків розпорядників бюджетних коштів. Опрацювання реальних кейсів щодо виконання державного та місцевих бюджетів за видатками. Робота з офіційними інформаційними ресурсами Державної казначейської служби України. Формування аналітичних висновків щодо ефективності казначейського обслуговування та виконання бюджетних програм.	10
Тема 5. Управління державним та гарантованим державою боргом Стратегія управління державним боргом України. Інструменти запозичень (ОВДП, ОЗДП, кредити МВФ та Світового банку). Реструктуризація та рефінансування боргу.	Аналіз динаміки та структури державного боргу України за даними Міністерства фінансів у розрізі внутрішніх і зовнішніх запозичень, валютної структури та строків погашення. Вивчення механізмів емісії та обігу облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП) і облігацій зовнішніх державних позик (ОЗДП). Розгляд умов та особливостей кредитного співробітництва України з	10

	МВФ та Світовим банком. Опрацювання реальних кейсів реструктуризації державного боргу України, зокрема досвіду 2015 та 2024 років. Робота з офіційними інформаційними ресурсами Міністерства фінансів України. Формування аналітичних висновків щодо боргової стійкості та ризиків державного боргового портфеля.	
Тема 6. Фіскальний менеджмент на рівні місцевого самоврядування Фінансова децентралізація. Управління доходами та видатками місцевих бюджетів. Міжбюджетні трансферти (субвенції, дотації). Формування бюджетів територіальних громад.	Аналіз структури доходів і видатків місцевих бюджетів України за даними Міністерства фінансів та Державної казначейської служби. Вивчення механізмів надання міжбюджетних трансфертів, освітньої, медичної та інших субвенцій, базової та реверсної дотацій. Розгляд практики формування бюджетів територіальних громад на прикладі конкретних територіальних громад Миколаївської області. Знайомлення з матеріалами Програми ООН із відновлення та розбудови миру щодо моделі фінансового менеджменту на місцевому рівні в Україні. Робота з офіційними інформаційними ресурсами Міністерства фінансів, порталу «open budget». Формування і захист аналітичних висновків щодо фінансової спроможності територіальних громад та ефективності міжбюджетного вирівнювання, потенційних заходів для її вдосконалення.	10

Тема 7. Фіскальне регулювання та антикризовий менеджмент Дискреційна та автоматична фіскальна політика. Фіскальні інструменти подолання економічних криз. Особливості фіскального менеджменту в умовах воєнного стану	Лекція, презентація, практичні завдання у міні-групах. Опрацювання теоретичних підходів до дискреційної та автоматичної фіскальної політики, аналіз їх застосування в міжнародній практиці антикризового регулювання. Вивчення фіскальних інструментів подолання економічних криз — податкових стимулів, збільшення соціальних видатків, фіскальних пакетів підтримки економіки. Розгляд досвіду антикризової фіскальної політики в період пандемії COVID-19 та повномасштабного воєнного вторгнення. Опрацювання публікацій щодо бюджетно-податкової політики в умовах невизначеності. Аналіз законодавчих змін у сфері оподаткування та бюджетного процесу, запроваджених в умовах воєнного стану. Робота з офіційними інформаційними ресурсами Міністерства фінансів, Верховної Ради та Національного банку України. Формування аналітичних висновків щодо ефективності антикризових фіскальних заходів та їх впливу на макроекономічну стабільність. Розробка альтернативних підходів і пропозицій.	10
Тема 8. Контроль та аудит у системі фіскального менеджменту Державний фінансовий контроль в Україні. Повноваження Рахункової палати та Держаудитслужби. Оцінка ефективності використання бюджетних коштів. Внутрішній	Практичні завдання у міні-групах. Опрацювання нормативно-правової бази у сфері державного фінансового контролю, в т.ч. Закону України «Про	10

фінансовий контроль в органах сектору публічного управління.	Рахункову палату», Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні», відповідних положень Бюджетного кодексу. Вивчення повноважень, форм та методів контрольної діяльності Рахункової палати і Держаудитслужби, розмежування їх компетенцій. Аналіз реальних звітів та висновків Рахункової палати щодо виконання державного бюджету України. Розгляд методології оцінки ефективності використання бюджетних коштів, зокрема аудиту ефективності бюджетних програм. Опрацювання стандартів внутрішнього фінансового контролю та внутрішнього аудиту в органах сектору публічного управління. Робота з офіційними інформаційними ресурсами Рахункової палати, Держаудитслужби та Міністерства фінансів України. Формування аналітичних висновків щодо стану та перспектив розвитку системи фінансового контролю в Україні в контексті євроінтеграційних прагнень держави.	
---	---	--

3. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

3.1. Передкваліфікаційна практика

За результатами практики здобувачі вищої освіти складають письмовий звіт. До складу звіту входять:

- титульний лист (за встановленою формою);
- щоденник практики (за встановленою формою);
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаної літератури;
- додатки.

Оптимальний обсяг звіту з виробничої практики 15-18 сторінок тексту, з професійної практики – 20-25 сторінок.

Щоденник практики містить календарний план проходження практики, термін прибуття та вибуття з бази практики, відгук і оцінку роботи здобувача керівниками від бази практики (для професійної практики) та від кафедри та завіряється печаткою від бази практики.

Захист звітів повинен відбуватися перед комісією, яку призначає завідувач кафедри, до складу якої входять викладачі кафедри фінансів і бухгалтерського обліку (не менше 2-х членів комісії).

Оцінка визначається з урахуванням своєчасності подання необхідних документів з практики, якості підготовленого звіту та презентації, повноти виконання завдання, відгуку керівника від підприємства (установи), рівня знань та відповідей на запитання під час захисту звіту.

За результатами захисту здобувачу вищої освіти виставляється диференційована оцінка за 100-бальною шкалою ECTS, яка фіксується у щоденнику практики, вноситься в екзаменаційну відомість та індивідуальний план здобувача вищої освіти.

3.2. Науково-педагогічна практика

Після закінчення терміну науково-педагогічної практики студент повинен подати на кафедру звіт про проходження науково-педагогічної практики, який є, по суті, висвітленням окремих складових кваліфікаційної роботи. До звіту має бути доданий звіт про виконання тематичного плану науково-педагогічної практики.

Структура і зміст звіту з науково-педагогічної практики повинні відповідати всім етапам наукового дослідження і його логічній схемі.

Звіт про проходження науково-педагогічної практики умовно поділяють на:

- вступну частину;
- основну частину;
- додатки.

Вступна частина містить такі структурні елементи:

- титульний аркуш;
- індивідуальний календарно-тематичний план;
- звіт про виконання тематичного плану науково-педагогічної практики;
- зміст.

Основна частина містить такі структурні елементи:

- вступ;
- змістову частину звіту (суть звіту);
- висновки;
- список використаних

джерел.

Додатки розміщують після основної частини звіту.

Захист звітів відбувається перед комісією, яку призначає завідувач кафедри, до складу якої входять викладачі кафедри фінансів і бухгалтерського обліку (не менше 2-х членів комісії).

Оцінка визначається з урахуванням своєчасності подання необхідних документів з практики, якості підготовленого звіту та презентації, повноти виконання завдання, відгуку керівника практики, рівня знань та відповідей на запитання під час захисту звіту.

За результатами захисту здобувачу вищої освіти виставляється диференційована оцінка за 100-бальною системою Університету, яка фіксується у щоденнику практики, вноситься в екзаменаційну відомість та індивідуальний план здобувача вищої освіти.

3.3. Тренінг-курс методика викладання фінансів, банківської справи та страхування

Об'єктами оцінювання роботи студентів під час тренінгових занять є:

- міні-лекції, кейси, ділові ігри, тести, завдання на самостійну роботу, пропозиції та рекомендації, підготовлені здобувачами вищої освіти;
- презентації доповідей;
- індивідуальна активність кожного з учасників тренінгових занять.

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету. Підсумкова оцінка з тренінг-курсу розраховується з урахуванням балів, отриманих під час заліку та балів, отриманих під час тренінгових занять.

3.4. Тренінг з фінансового контролінгу

Об'єктами оцінювання роботи студентів під час тренінгових занять є:

- тести, завдання на самостійну роботу, пропозиції та рекомендації, підготовлені здобувачами вищої освіти;
- презентації доповідей;
- індивідуальна активність кожного з учасників тренінгових занять.

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету. Підсумкова оцінка з тренінг-курсу розраховується з урахуванням балів, отриманих під час заліку та балів, отриманих під час тренінгових занять.

3.5. Тренінг з фіскального менеджменту

Об'єктами оцінювання роботи студентів під час тренінгових занять є:

- завдання на самостійну роботу, пропозиції та рекомендації, підготовлені здобувачами вищої освіти;
- презентації доповідей;
- індивідуальна активність кожного з учасників тренінгових занять.

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету. Підсумкова оцінка з тренінг-курсу розраховується з урахуванням балів, отриманих під час заліку та балів, отриманих під час тренінгових занять.

Автори:
професор кафедри фінансів
і бухгалтерського обліку, д.е.н.

Георгій РОГОВ

Зав. навчально-методичним кабінетом,
викладач

Ірина КРИВОПЛЯСОВА